

Aan de minister-president
De heer drs. H.W.M. Schoof
Postbus 20001
2500 EA DEN HAAG

Datum: 15 mei 2025
Kenmerk: Rli-2025/333
Cc:
Bijlage(n): 1

Contactpersoon: Bart Swanenvleugel
Telefoon: 06 52 01 26 91
E-mail: Bart.swanenvleugel@rli.nl

Betreft: Rli-advies "Falen en opstaan: naar een doeltreffende aanpak van problemen in de leefomgeving"

Geachte heer Schoof,

Met genoegen biedt de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) u hierbij zijn advies "Falen en opstaan: naar een doeltreffende aanpak van problemen in de leefomgeving" aan. Het advies is ook aangeboden aan de voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer. Daarnaast is het advies aangeboden aan de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Economische Zaken, Infrastructuur en Waterstaat, Klimaat en Groene Groei, Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur en Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening.

In het advies signaleert de Rli dat in Nederland een aantal taaie leefomgevingsvraagstukken speelt waarvoor afdoende oplossingen alsmaar uit zicht blijven. Denk aan het woningtekort, de te hoge CO₂-uitstoot of de schadelijke effecten van stikstofemissies op het milieu. De complexiteit van deze problemen is anders dan bij vroegere leefomgevingsvraagstukken, alleen al omdat de beschikbare ruimte schaarser is geworden. Maar ook de aard van de problemen is veranderd, door hun onderlinge samenhang en omdat de samenleving is veranderd.

In het advies signaleren wij dat het huidige samenspel tussen overheid, bedrijfsleven en georganiseerde burgers (oftewel 'gemeenschappen') niet goed meer past bij de complexiteit van de problemen en bij de pluriformiteit van de samenleving. Dat veroorzaakt diverse belemmeringen voor een doeltreffende aanpak. Wij zien evenwel ontwikkelingen bij overheid, gemeenschappen en bedrijven die hoopvol stemmen omdat ze kunnen bijdragen aan het doorbreken van impasses bij leefomgevingsvraagstukken. Maar de vraagstukken in de leefomgeving zijn dusdanig complex, dat de aanpak ervan vraagt om een lange adem. Het advies pretendeert daarom ook niet kant-en-klare oplossingen te bieden voor afzonderlijke leefomgevingsproblemen, maar geeft vijf agenderende aanbevelingen om de positieve ontwikkelingen een extra zet in de rug te geven.

In een notendop luiden de vijf aanbevelingen als volgt:

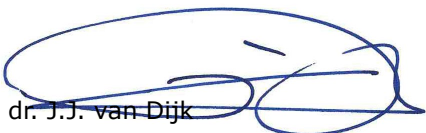
- Voer brede waardendialogen over leefomgevingsvraagstukken;

- Betrek gemeenschappen gelijkwaardig in het samenspel met overheid en bedrijven;
- Creëer gremia waarin overheid, bedrijfsleven en gemeenschappen samenwerken;
- Breng het bedrijfsleven in stelling voor toekomstbestendige ontwikkeling;
- Versterk het systemische vermogen van de overheid.

Het advies wordt afgesloten met een set reflectievragen die kunnen helpen om voor een concrete casus onze analyse te volgen en de aanbevelingen toe te passen. Indicatief laten we zien tot welke aanpak de door ons bepleite benadering kan leiden bij een van de grootste leefomgevingsproblemen van dit moment: de stikstofproblematiek in relatie tot de Nederlandse landbouw.

Vanuit het perspectief op de verhoudingen tussen overheid, bedrijven en gemeenschappen wil de Rli met dit advies bijdragen aan een succesvolle aanpak van taaie leefomgevingsvraagstukken. Want een doeltreffende aanpak is nodig zodat iedereen kan leven in een duurzaam en welvarend Nederland.

Hoogachtend,
Raad voor de leefomgeving en infrastructuur,

dr. J.J. van Dijk
Voorzitter

drs. B.N.S.M. Swanenvleugel
Plv. algemeen secretaris